



Lokale financiën

Budget 2016

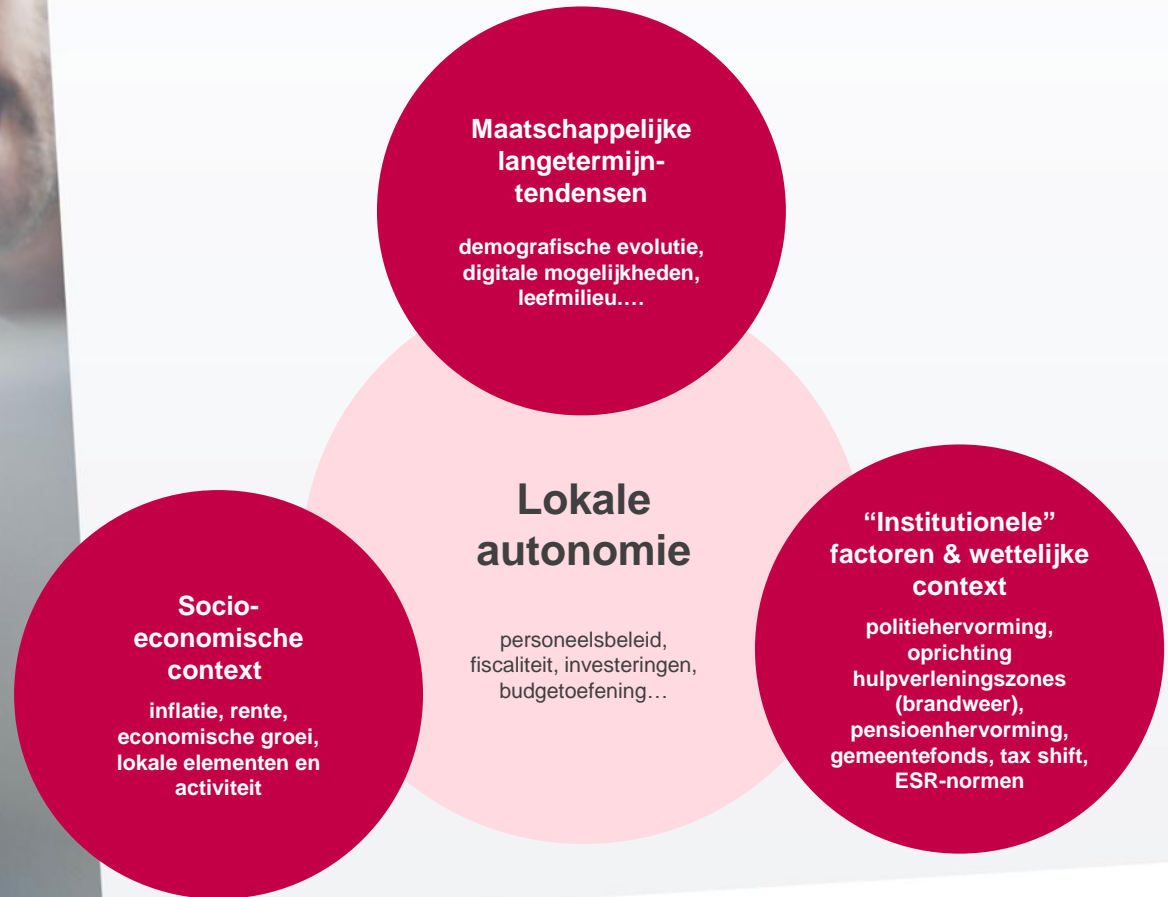


Een permanente evenwichtsoefening voor de lokale besturen

- › Een beleid met een kwaliteitsvolle dienstverlening
- › Financiën in evenwicht houden



Financiën in evenwicht: geen stand alone verhaal

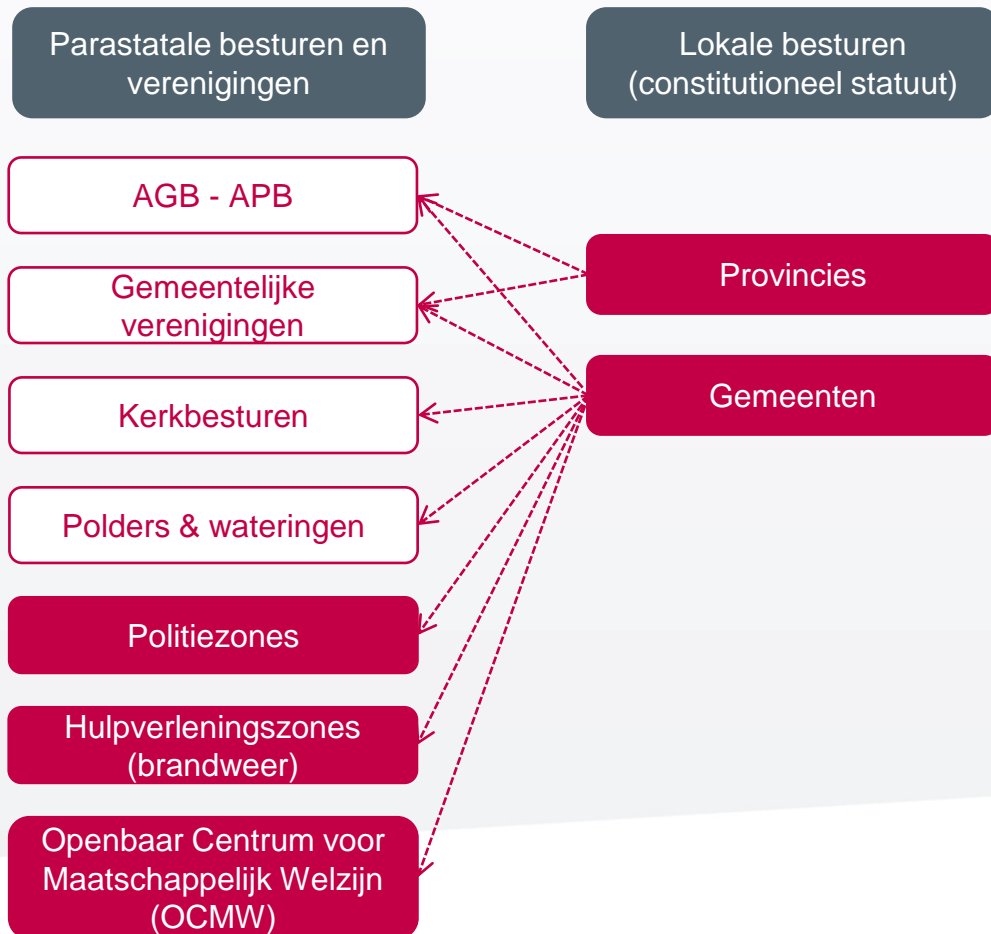


Let wel: de budgettoefening is een raming

- › Analyse van het budget 2016
- › + meerjarenplannen 2014-2019 (Vlaanderen)
- › Bedragen: gaat om een raming!
- › Lokaal erg verschillend, afhankelijk van regio, type gemeente, ...

In deze presentatie:
de belangrijkste conclusies

Welke lokale besturen in onze analyse ?

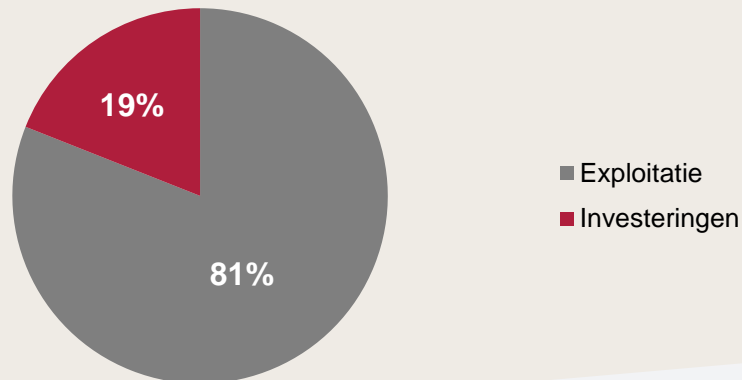


- > 589 gemeenten en OCMW's
- > 10 provincies
- > 194 politiezones
- > 34 hulpverleningszones (brandweer)

- > ≠ ESR-perimeter (cf. stabiliteitspact)
- > Hervorming van het bestuurlijk landschap

Lokale besturen zijn een motor voor de Belgische economie...

Exploitatie- en investeringsuitgaven



- > Jaarlijks meer dan 30 miljard uitgavenbudget
- > Zorgen voor overheidsinvesteringen (+/- 40%)
- > Stellen zo'n 220 000 VTE te werk

De lokale besturen
= 40% van alle
overheids-
investeringen

... en staan in de frontlijn in voor sociale bijstand en veiligheid



- > Centrale rol in het lokaal veiligheidsbeleid (politie & brandweer)



- > Eerstelijnsopvang voor sociale bijstand (strijd tegen de armoede, opvang van vluchtelingen,... met maandelijks meer dan 125 000 begunstigden)

De grootste uitdagingen momenteel

Uitgaven onder controle houden maar toch voldoende investeren + werkingsbudgetten bewaken

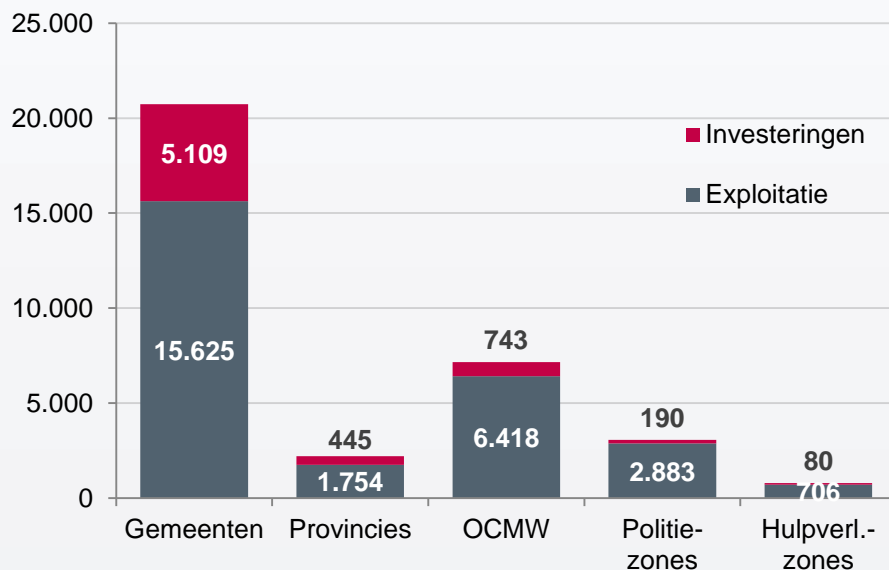


- › Zijn er voldoende werkingsbudgetten?
- › De investeringsuitgaven stijgen, met grote regionale verschillen
- › De exploitatie-uitgaven stijgen licht bovenop inflatie, en blijven onder controle
+ grote post = pensioenen / personeelsuitgaven
+ focus op OCMW's
+ primeur: opname van de hulpverleningszones in de studie
- › Stijgende uitgaven... Volstaan de inkomsten?
+ impact van de tax shift

Lokale besturen zijn een motor voor de Belgische economie

Budget 2016 per type bestuur

Exploitatie- en investeringsuitgaven nationaal



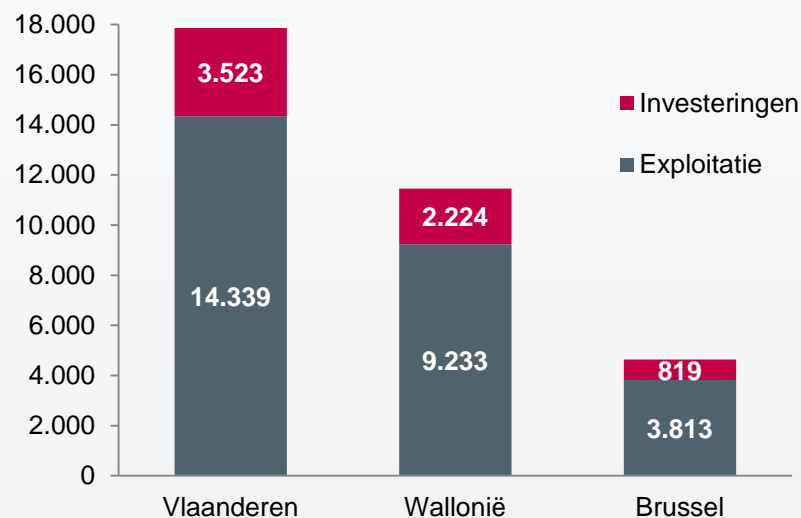
Gemeenten en OCMW = 82 % van alle lokale investeringen

Gemeenten	61 %
Provincies	6 %
OCMW	21 %
Politiezones	9 %
Hulpverleningszones	2 %

Lokale besturen zijn een motor voor de Belgische economie

Budget 2016 per regio

Exploitatie- en investeringsuitgaven per regio



€ / inwoner	Exploitatie	Investerings
Vlaanderen	2 242	552
Wallonië	2 572	619
Brussel	3 277	704



Een blik op de uitgaven en inkomsten

Wat gebeurt er aan uitgavenkant?

Lokale investeringen

Wat zijn de effecten?



- > Oplossingen?
- > Specifieke behandeling bij de budgetdoelstellingen en de boekhoudkundige normen (ESR 2010)?

De investeringsuitgaven in 2016

Nationale cijfers

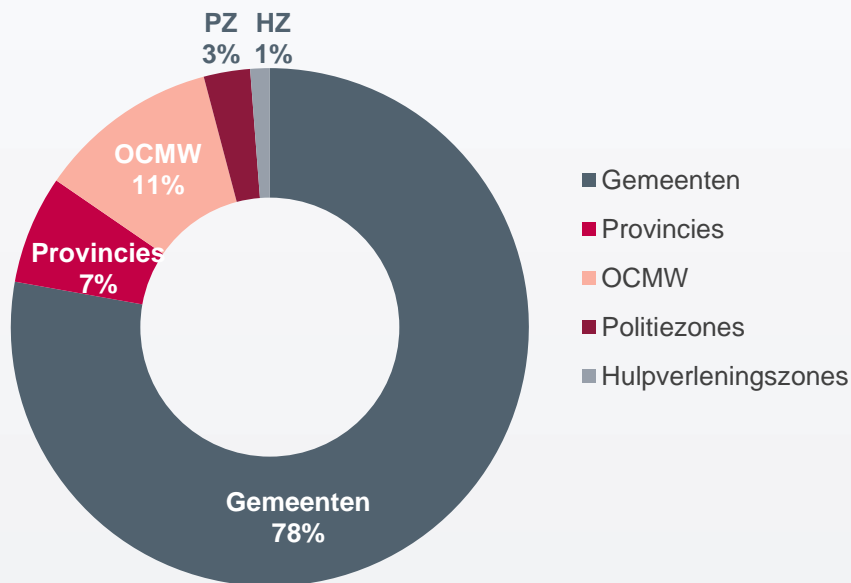
Budget 2016 voorziet 6,6 miljard voor investeringsprojecten (+8,7%)!

	2016	groei
Gemeenten	5.109	10,5%
Provincies	445	11,9%
OCMW	743	-12,9%
Politiezones	190	16,5%
Hulpverleningszones	80	-
Totaal	6.566	8,7%

Blijft nationaal een belangrijk bedrag en groeit aan, maar ritme verschilt per regio

De investeringsuitgaven in 2016: welke besturen investeren het meest?

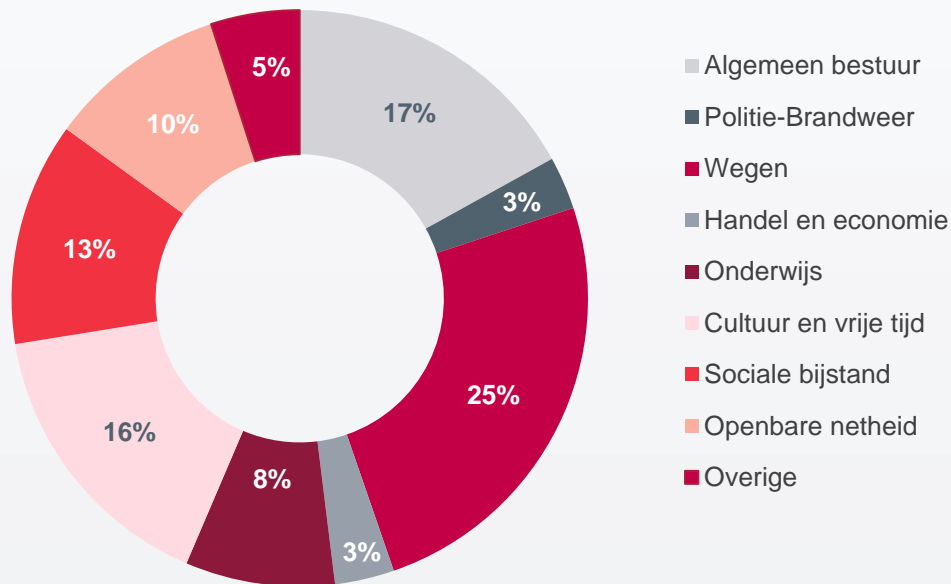
Aandeel in investeringen per type lokaal bestuur Budget 2016



Gemeenten zijn de grootste constante investeerders, OCMW's volgen

De investeringsuitgaven in 2016: in welke domeinen investeren besturen het meest?

Investeringsdomeinen Budget 2016

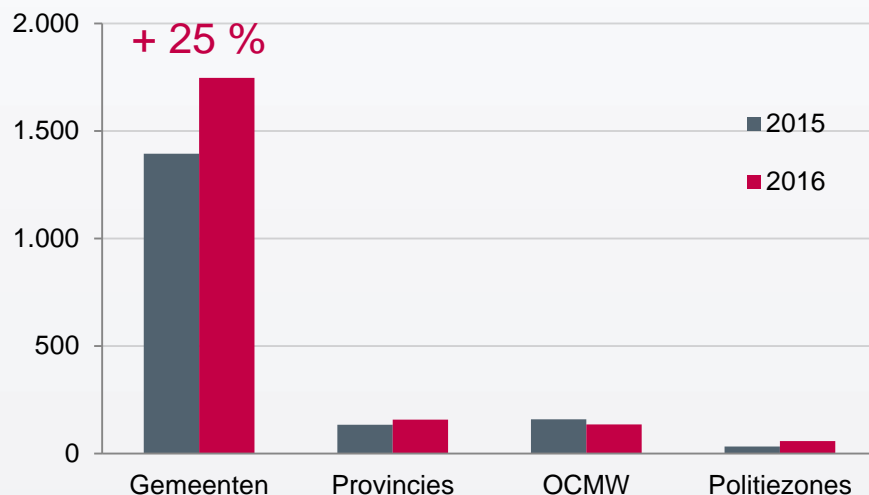


Investerings in
wegen, cultuur
en sociaal beleid
zijn de grootste

Investeringsuitgaven in Wallonië veren op



Vooral de gemeentelijke investeringen hernemen



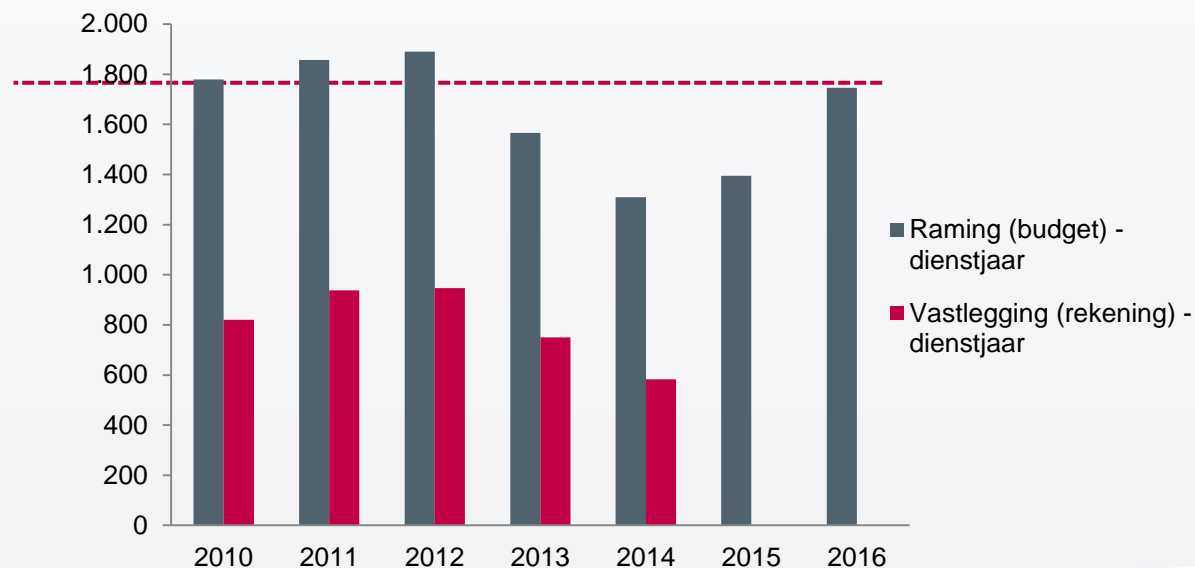
2,2 miljard voorzien voor investeringsprojecten in 2016

(+25 %) !

Investeringsuitgaven in Wallonië veren op



Evolutie van de gemeentelijke investeringen

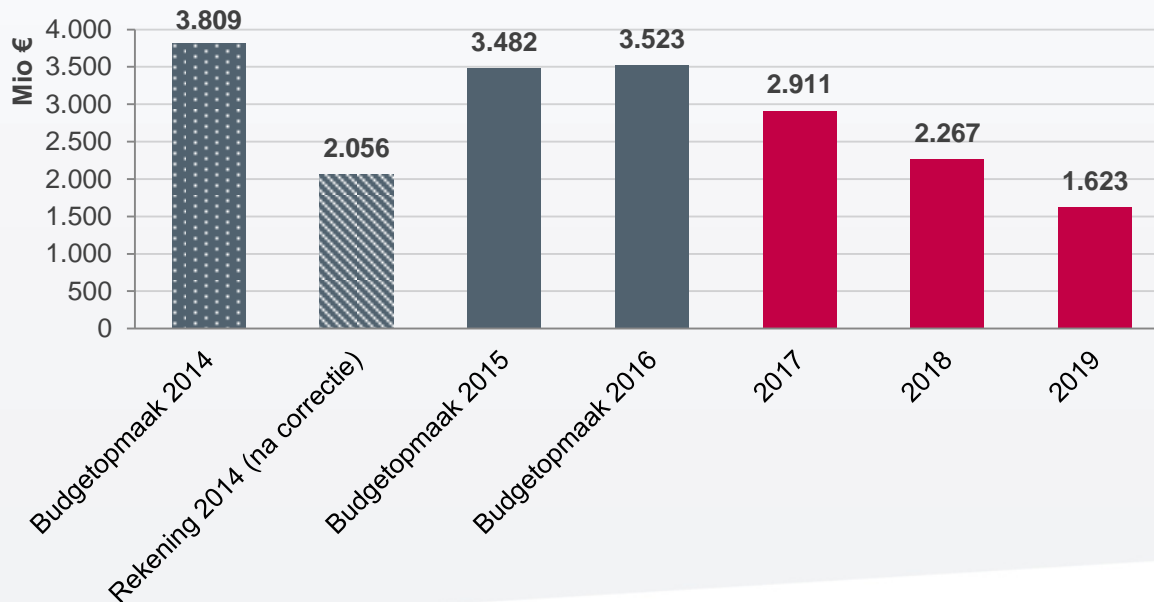


Opnieuw naar
niveau van 2010
na een sterke post-
electorale terugval

Investeringsuitgaven in Vlaanderen behouden niveau van 2015



Budget 2016 + evolutie meerjarenplan 2014-2019

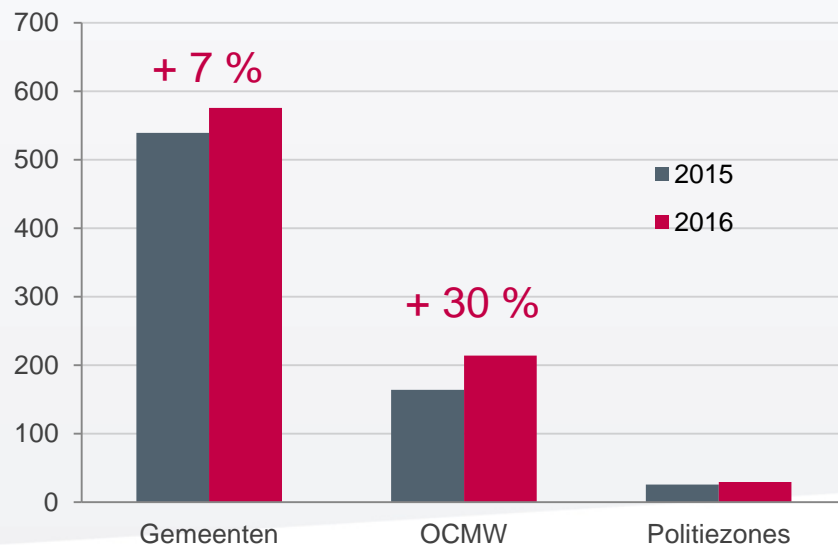


Zelfde niveau in 2015-2016 echter met een lage realisatiegraad 2014 (+/- 50%) en spreiding over de rest van het MJP

Investeringsuitgaven in Brussel nemen verder toe



Meer dan 800 miljoen aan investeringsprojecten voorzien in 2016 (+12%)



Blijvende investeringsinspanning om de demografische evolutie het hoofd te kunnen bieden

Ook de exploitatie-uitgaven stijgen, maar dit blijft onder controle

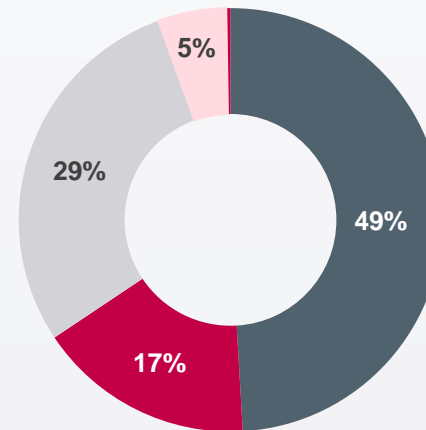
Deze lichte stijging komt bovenop de inflatie

Exploitatie-uitgaven	(€/inw.)	Evolutie
Vlaanderen	2.242	+1,4%
Wallonië	2.572	+1,8%
Brussel	3.245	+0,4%
Totaal		+ 1,1 %

De exploitatie-uitgaven stijgen licht: personeel en overdrachten zijn bepalend

27,4 miljard exploitatie-uitgaven (+1,1%)

	Evolutie 2015-2016
Personeel	+ 0,9 %
Werking	+ 0,9 %
Overdrachten	+ 1,9 %
Schulduitgaven	- 1,8%
Exploitatie-uitgaven	+ 1,1 %



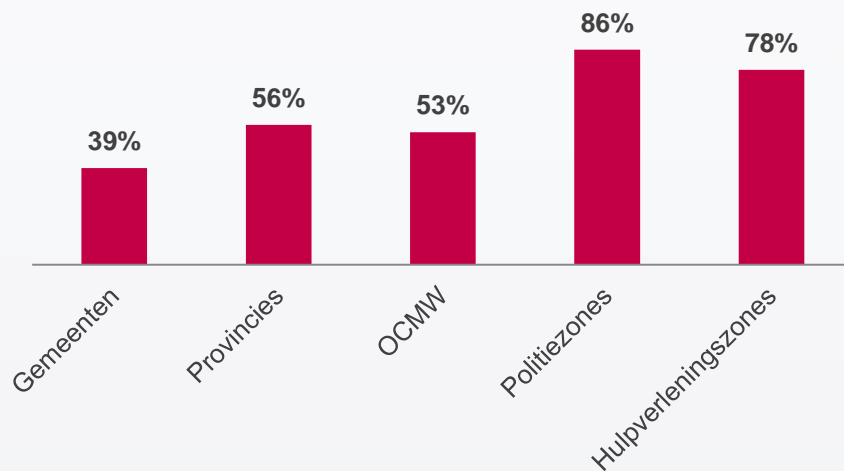
- Personeel
- Werking
- Overdrachten
- Schulduitgaven
- Overboekingen

De twee belangrijkste uitgavenposten, personeel en overdrachten, doen uitgaven oplopen

Personeelsuitgaven onder controle?

Budget

Aandeel personeelskosten in de uitgaven



Personeelsuitgaven maken voor de meeste besturen een belangrijk deel uit van de exploitatie

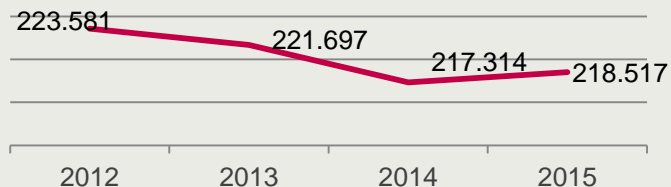
Aandeel personeelskosten in de uitgaven
Per regio

	In % exploitatie-uitgaven	Evolutie 2015-2016
Vlaanderen	49,4 %	+ 1,4 %
Wallonië	49,3 %	+ 0,5 %
Brussel	47,3 %	+ 0,7 %

Personeelsuitgaven onder controle?

VTE

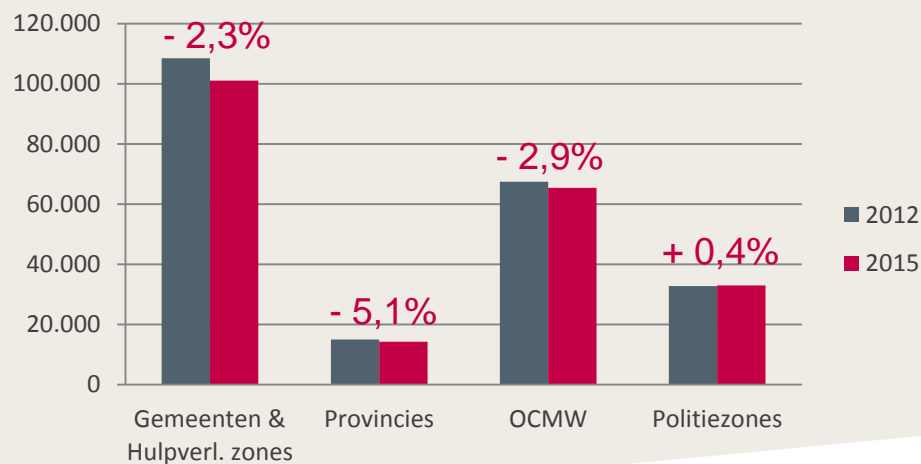
Evolutie aantal VTE



Evolutie VTE per regio (2012 - 2015)

VLA: -4,5%	WAL: -0,6%	BRU: +2,5%
------------	------------	------------

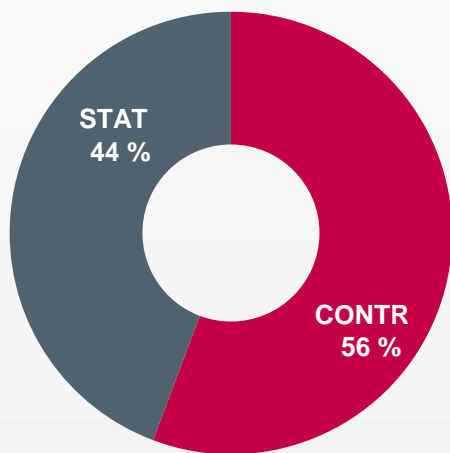
Evolutie VTE per type lokaal bestuur



Aantal personeelsleden loopt terug lichtjes op na de afbouw in 2013 en 2014.

Wel grote regionale verschillen!

Pensioenhervorming: merken we een impact?



Pensioenhervorming vastbenoemden

- › Basisbijdragevoet zit op doelpercentage van 41,5 %
- › Ook voor politiezones (27,5% → 41,5%)
- › Responsabiliseringsbijdrage (250 miljoen in 2016 → > 575 miljoen in 2020)

Pensioenen uitsluitend gefinancierd door de bijdrage van lokale besturen

Overdrachten: naast personeel het meest bepalende element in de exploitatie-uitgaven

7,9 miljard overdrachten-uitgaven (+ 1,9%)...

... waarvan 4 miljard gemeente-toelage aan:

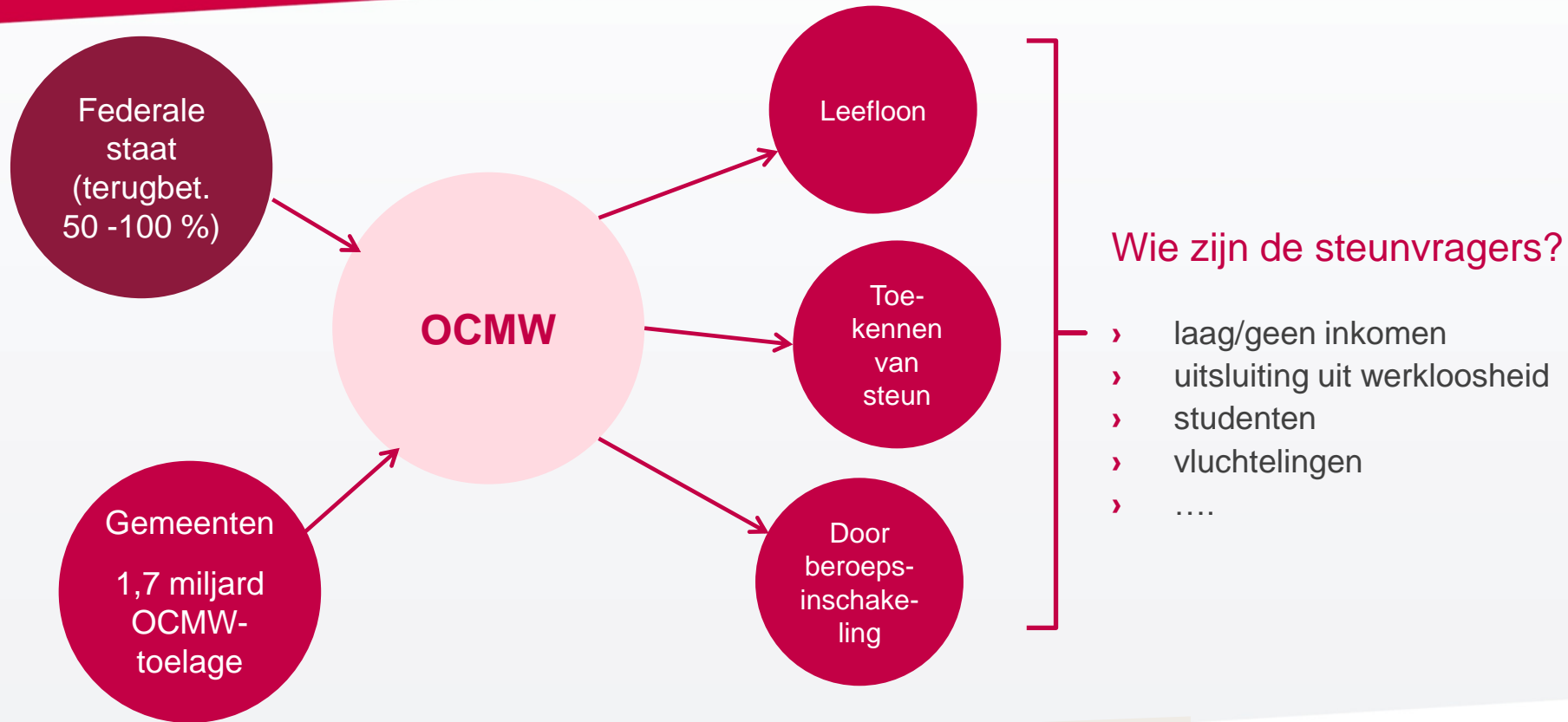
UITGAVEN	in Mio €	(€/inw.)	Evolutie
OCMW	1.709,3	154	+ 1,1%
Politiediensten	1.790,4	161	+ 1,8%
Brandweer**	527,3	52	-

Impact van de toelage
aan de OCMW's en
politie wordt steeds groter

→ Elk 11% van de
exploitatie-uitgaven

** Resterend volume aan lonen voor brandweer inbegrepen

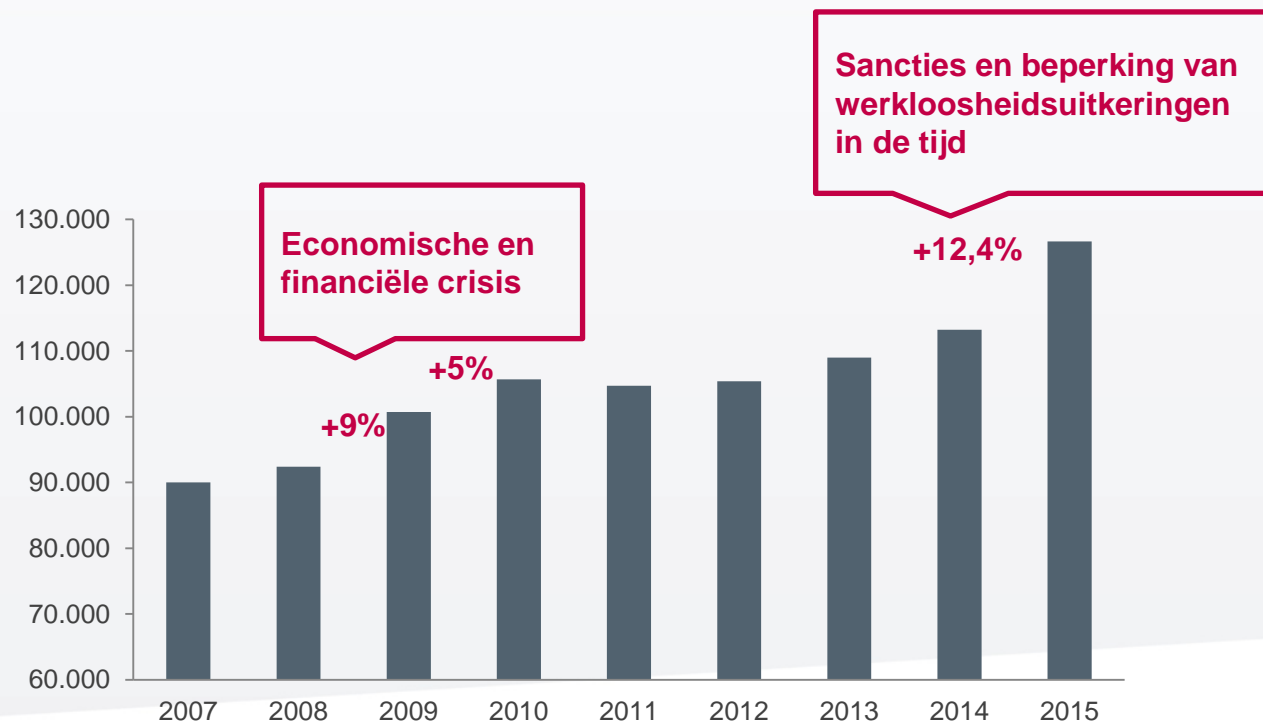
OCMW's voelen in de frontlijn de impact van de socio-economische context



	VLA	WAL	BRU
in € / inwoner	144	134	268
Evolutie 2015-2016	+ 0,9%	+ 2,3%	- 0,2%

OCMW's voelen in de frontlijn de impact van de socio-economische context

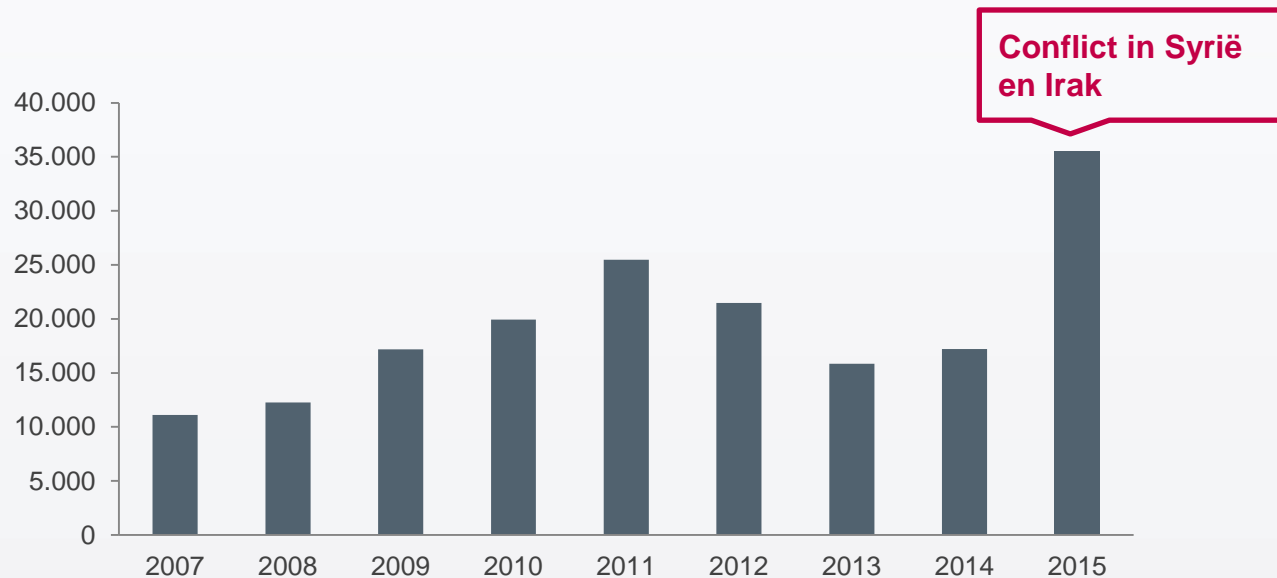
Evolutie van aantal begunstigen Recht op Maatschappelijke Integratie (RMI)



Sterke groei van sociale bijstand en leefloon in 2015-2016 door OCMW

OCMW's voelen in de frontlijn de impact van de socio-economische context

Evolutie van het aantal asielzoekers



Impact van de vluchtelingenstroom / asielzoekers zal effect hebben op RMI in 2016

De brandweerhervorming: alle hulpverleningszones opgestart



Een primeur

Belfius brengt voor het eerst,
en als enige in België,
cijfers voor de hulpverleningszones

Vanaf nu wordt
ook hiervoor
een historiek
opgebouwd

De brandweerhervorming: van 250 brandweerzones naar 34 hulpverleningszones

- › De hulpverleningszone = nieuwe autonome lokale entiteit met eigen boekhouding. Operationeel sinds 2015/2016
- › 250 brandweerdiensten gereorganiseerd in 34 hulpverleningszones :
 - › 20 in Vlaanderen
 - › 14 in Wallonië
- › In Brussel is er een para-regionaal organisme > geen impact voor gemeenten
- › Boekhoudkundige impact voor de gemeenten (met eigen brandweerkorps)

Voor hervorming

Uitgaven

- › Personeel
- › Werking
- › Overdracht
- › Schulduitg.

Ontvangst

- › Prestaties
- › Overdracht
- › Schuldontv.



Na hervorming

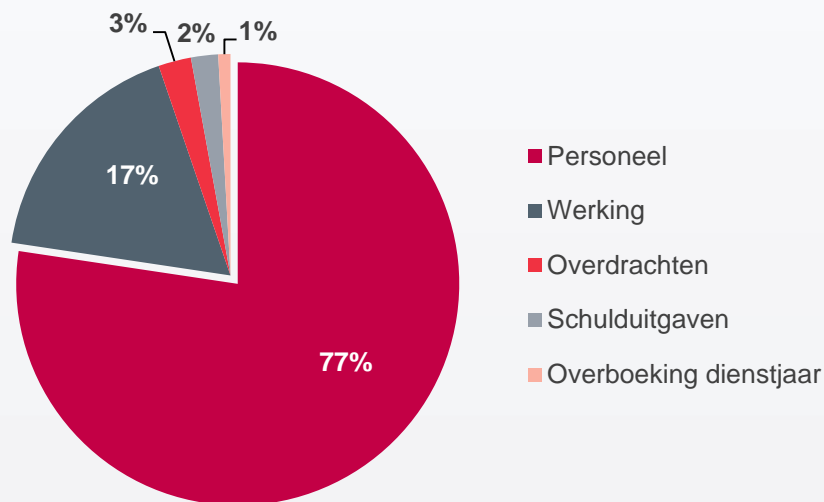
Uitgaven

- › Overdracht
- Toelage aan de hulpverleningszone**

Ontvangst

De brandweerhervorming in cijfers

Economische verdeling van de uitgaven
Nationaal



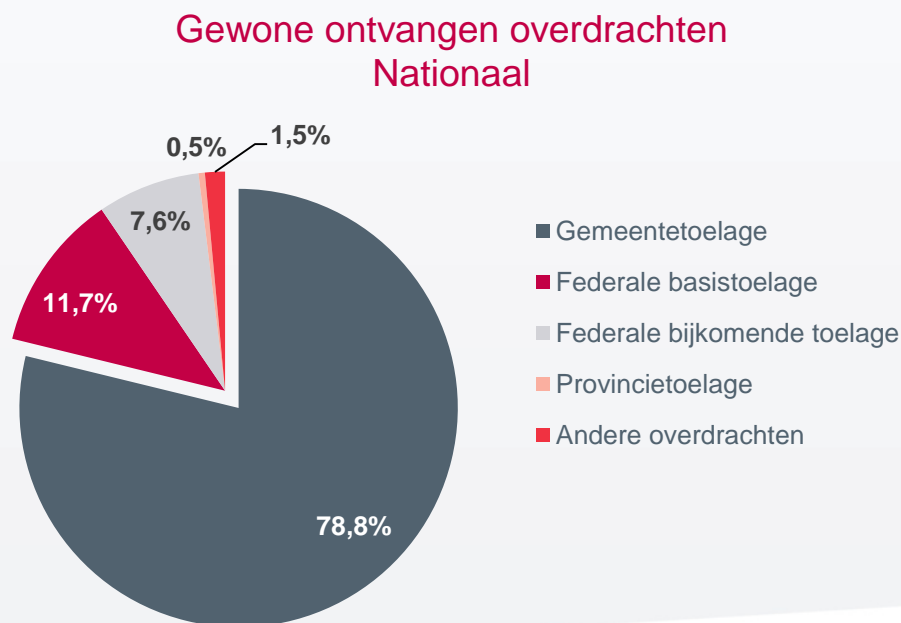
Kencijfers

(op basis van alle budgetten 2016!)

- › Exploitatie: 710,5 miljoen EUR uitgaven (71 EUR/inw.)
- › Investerings: 81,5 miljoen EUR (11,5% van gewone budget)
- › 18.000 brandweerlui (professioneel en vrijwilligers)
→ 77% van de personeelsuitgaven

De brandweerhervorming: globale financiering

Hoofdzakelijk de gemeenten financieren de hulpverleningszones

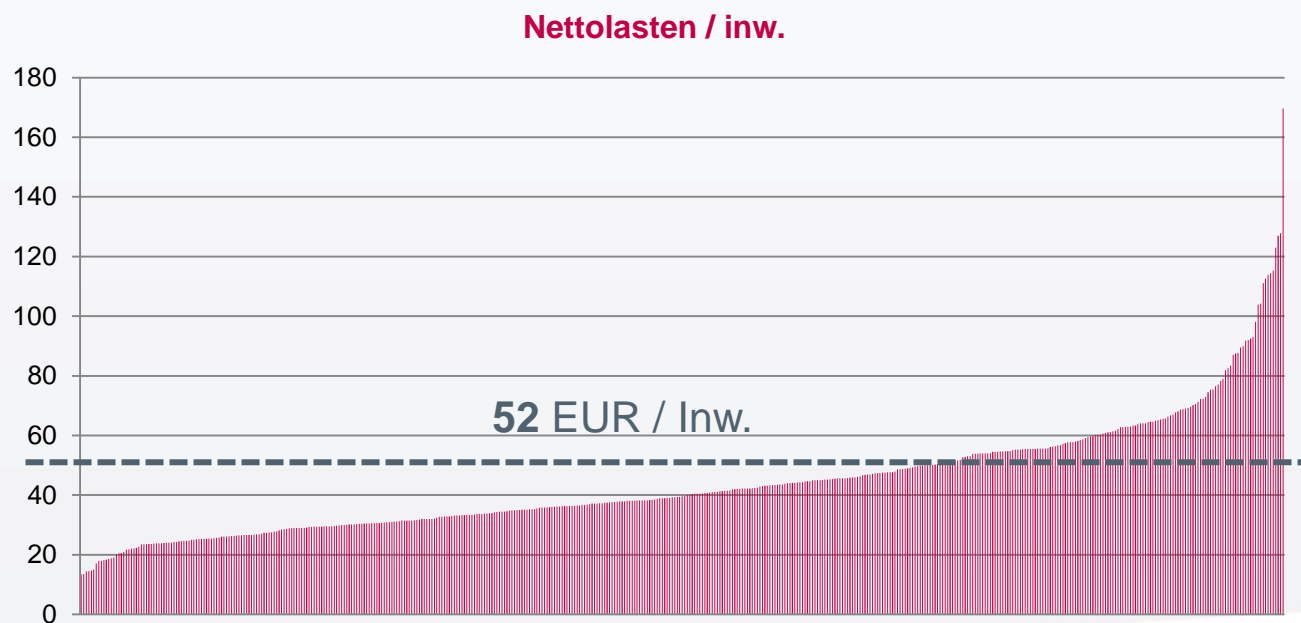


Verhouding
fedeeraal/gemeente
= 20% / 80%

Objectief bij
de hervorming
= 50% / 50%

De brandweerhervorming: lokale financiering?

Wel grote verschillen tussen gemeenten



Naar een harmonisatie van de nettolasten voor de gemeenten van een hulpverleningszone?



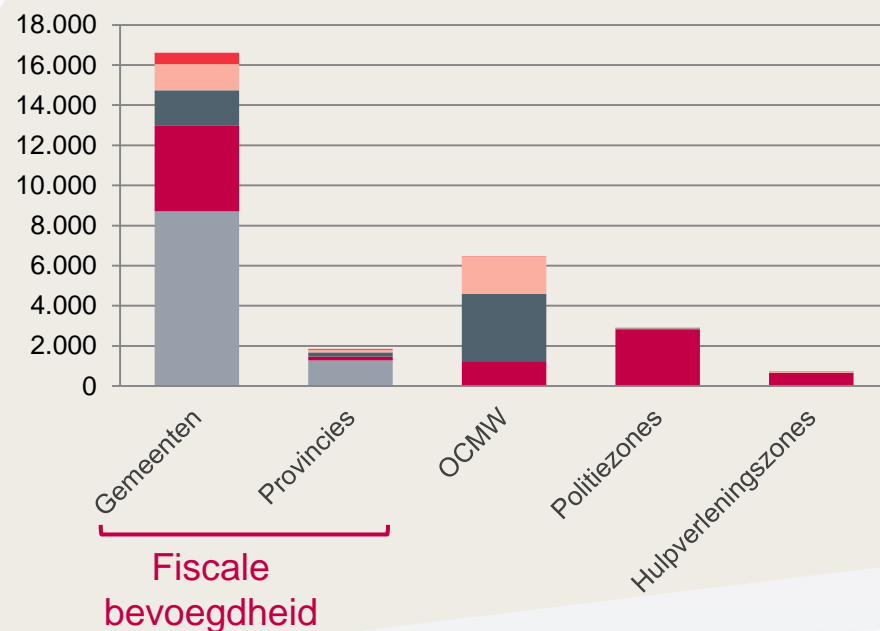
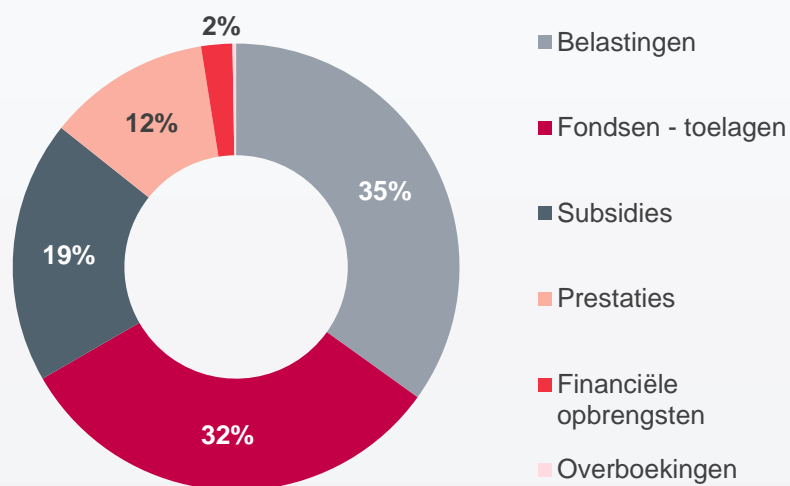
Na de uitgaven, de inkomsten

Compenseren de inkomsten
de stijgende uitgaven?

Inkomsten van de lokale besturen

Budget 2016

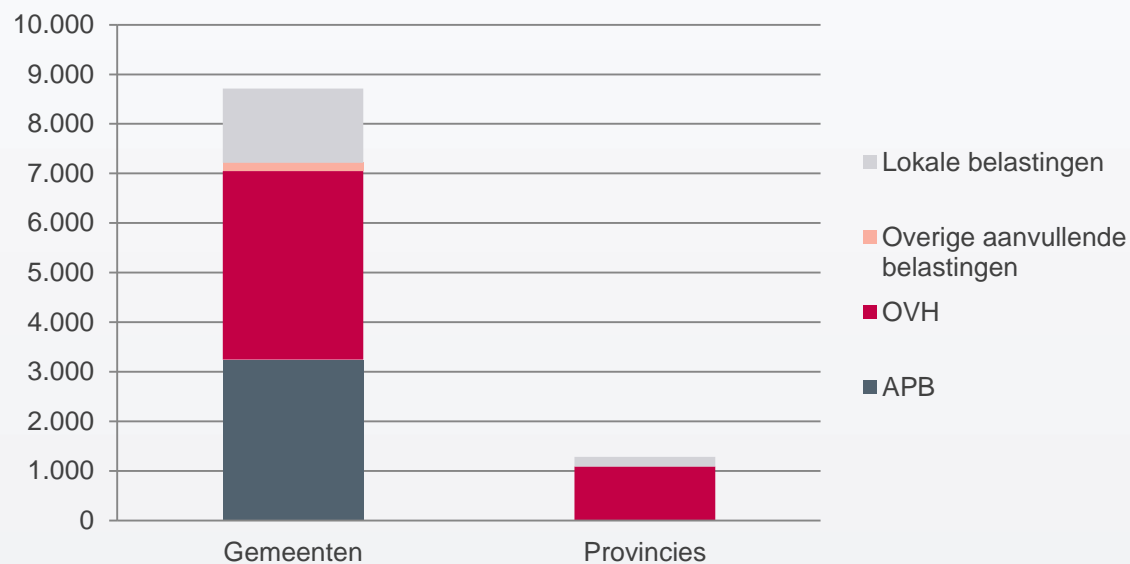
28,6 miljard recurrente ontvangsten



Inkomsten van de lokale besturen

10 miljard ontvangsten uit belastingen (+ 3,2%)

892 EUR per inwoner



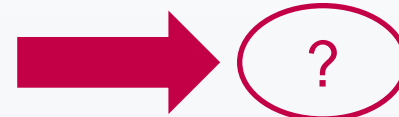
- > 2 groepen: aanvullende belastingen (83%) en lokale belastingen (17%)
- > Belangrijkste is de onroerende voorheffing (OVH)

EUR / Inw. 778

114

Evolutie van de lokale belastingontvangsten

	In € / inw.	Evolutie 2015-2016
APB	290	+ 7,5%
OVH	436	+ 0,9%
Lokale belastingen	151	+ 3,4%
Overige	15	+ 4,2%
Totaal	892	+ 3,2%



APB: moeilijk te ramen ontvangsten

	Evolutie 2015-2016
Vlaanderen	+ 4,0%
Wallonië	+ 12,5 %
Brussel	+ 8,8 %

- > **Evolutie inkomens, belastbare basis?**
→ zwakke economische groei, geen indexatie, 1° impact vd tax shift,..
- > **Aanslagvoeten?**
→ weinig aanpassingen



Grote vertraging bij inkohiering door FOD Financiën (naar beneden herzien met 25% in 2015)

→ Inhaalbeweging in 2016

Gemiddelde aanslagvoet	Vlaanderen	Wallonië	Brussel
Gemeentelijke APB	7,27%	7,83%	6,54%
Gemeentelijke OVH	1 397	2 555	2 904

APB: moeilijk te ramen ontvangsten

Voor de komende jaren

- › Impact van de **tax shift**
(+/- 8% à 10% verlies aan ontvangsten tegen 2020)
- › Impact van de **gedeeltelijke regionalisering van de APB**
(regionaal fiscaal beleid?)
- › Impact van de **vergrijzing van de bevolking**
(erosie van de belastbare basis voor gemeenten met veel vergrijzing)

Inkomsten en uitgaven samengevat

De grootste verschuivingen...

... aan inkomstenkant

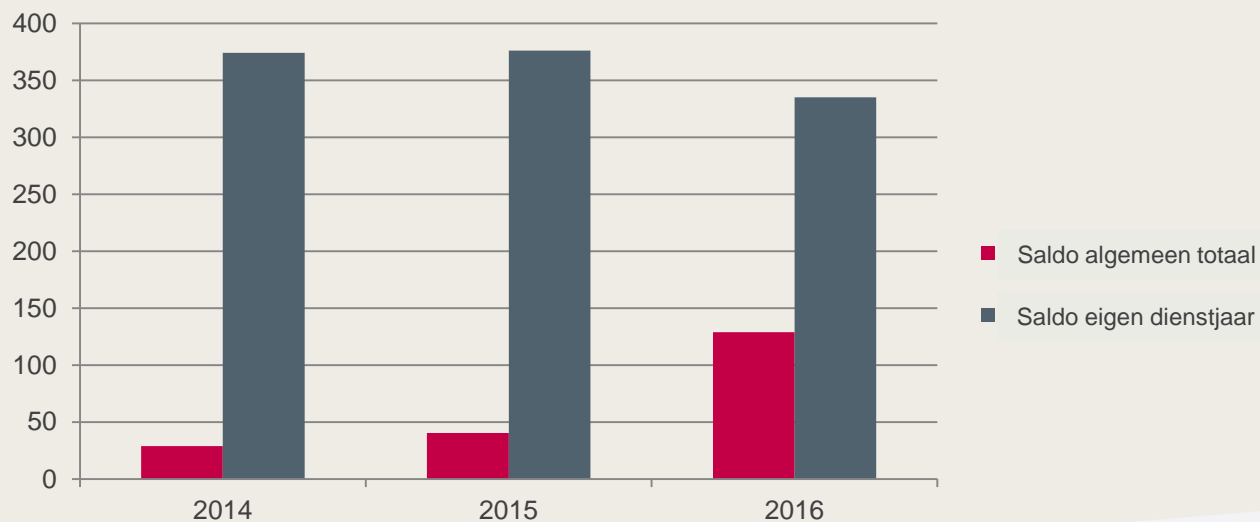
- > belastingen en fondsen blijven groeien
- > ontvangen toelagen aan OCMW en politiezone blijven belangrijk en groeien continu

... aan uitgavenkant

- > personeel en overdrachten blijven grootste groeiposten
- > OCMW's zien steunvragen toenemen, gemeentetoelage groeit beperkt
- > financiële uitgaven dalen

Wat zegt het saldo?

Wallonië lokale sector

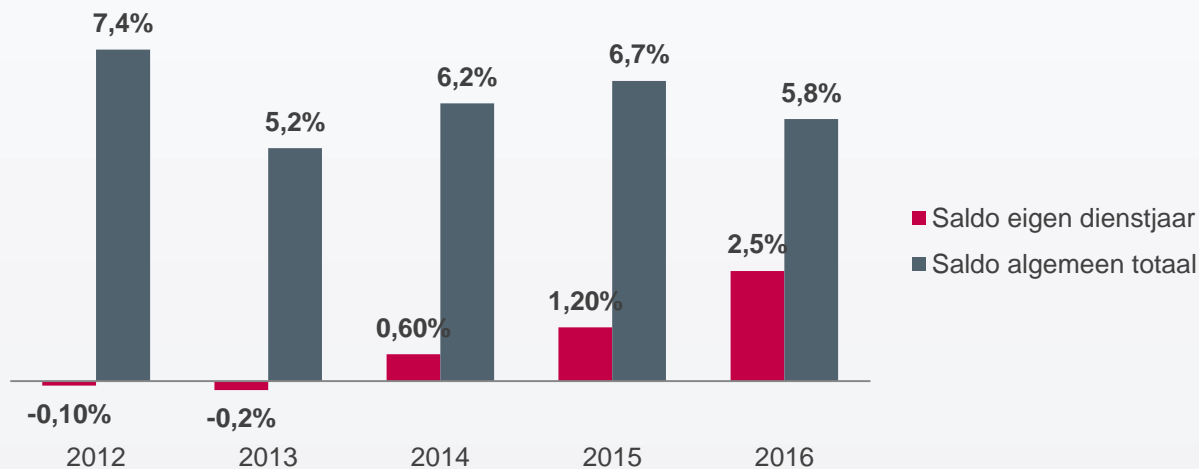


Saldo eigen dienstjaar groter door groter gemeentesaldo

Wat zegt het saldo?

Wallonië gemeenten

Saldo als % vd ontvangsten



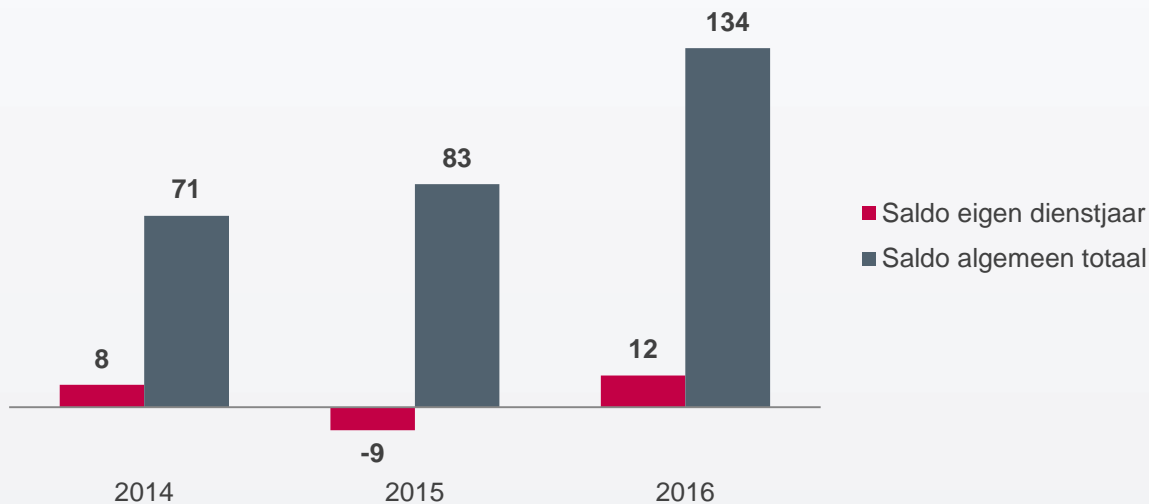
Saldo eigen dienstjaar flink wat groter en globale saldo slinkt

Bijna alle gemeenten noteren een evenwicht voor het lopende jaar

	2012	2013	2014	2015	2016
Gemeenten met overschot	174	166	226	257	258
Gemeenten met tekort	88	96	36	5	4

Wat zegt het saldo?

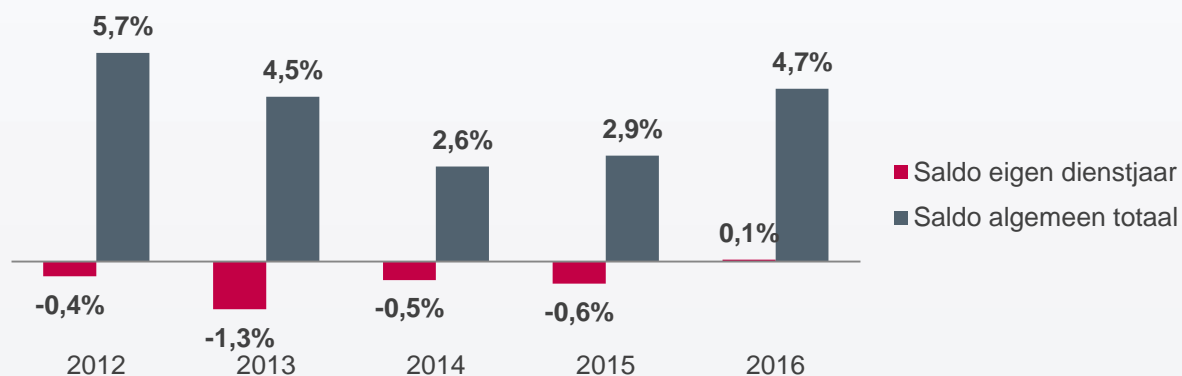
Brusselse lokale sector



Saldo eigen dienstjaar + algemeen groter door groter gemeentesaldo

Wat zegt het saldo?

Brusselse gemeenten Saldo als % vd ontvangsten



Saldo eigen dienstjaar
+ globale saldo flink
wat groter, maar...

... bijna 50% van de
gemeenten noteren een
tekort voor het lopende jaar

	2012	2013	2014	2015	2016
Gemeenten met overschot	7	10	7	12	10
Gemeenten met tekort	12	9	12	7	9

Wat zegt het saldo?

Vlaanderen: aan evenwichtscriteria voldaan

- > jaarlijks: resultaat op kasbasis ≥ 0 (OK)
- > structureel evenwicht op einde plan: autofinancieringsmarge (AFM) ≥ 0 (in 2016 al 4 op 5 gemeenten en 2 op 3 OCMW's)

Lokale sector			
	in Mio €	(€/inw.)	Evolutie 2015-2016
AFM	268,5	42,0	+ 75%

Het globale plaatje klopt nog, aan evenwichtscriteria wordt voldaan, maar het blijft opletten of AFM als buffer recurrent stevig genoeg blijft.

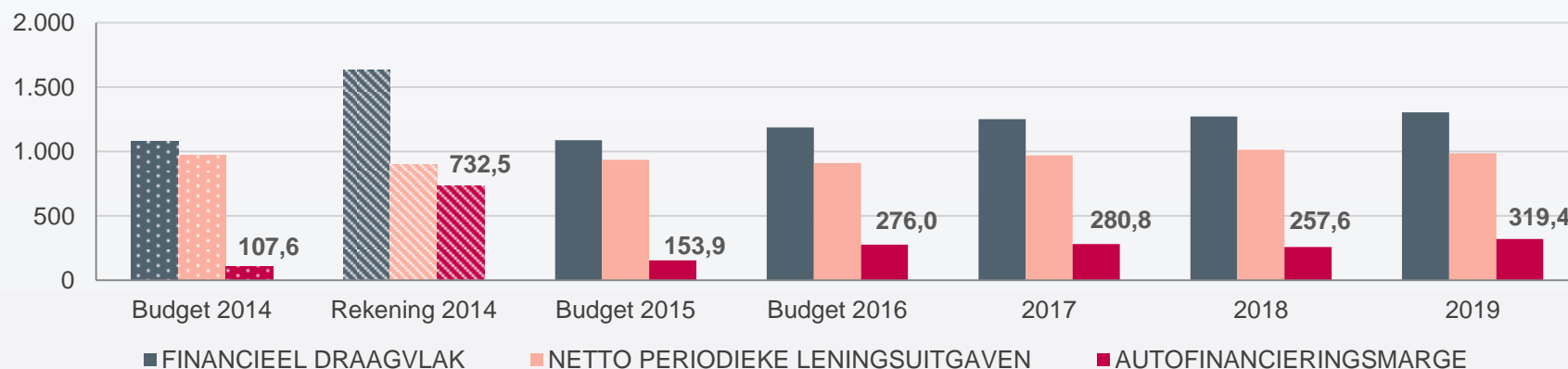
AFM = 19% van het financieel draagvlak exploitatie

- > financieel draagvlak exploitatie \geq netto periodieke leningsuitgaven

Wat zegt het saldo?

Vlaanderen – Gemeenten - AFM (autofinancieringsmarge)

Gemeenten rekenen op constante niveau aan buffer om schokken op te vangen

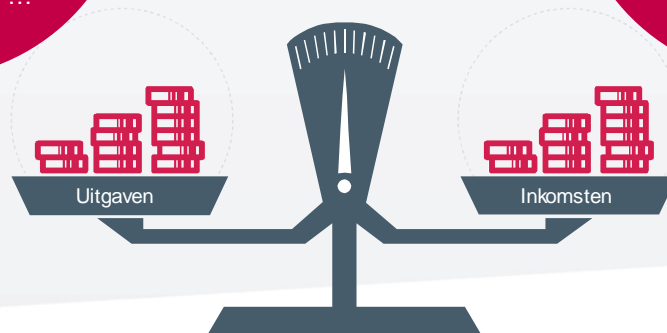


Wat leert de studie Lokale Financiën 2016 ons?

Streven naar budgettair evenwicht
is elk jaar een moeilijke oefening

o.a. door de
pensioenkosten blijven
de personeelskosten
stijgen

grote investeringen
noodzakelijk
(bv infrastructuur,
nieuwe
woonzorgcentra, ...)



inkomsten moeten
mee blijven evolueren

gevolgen tax shift

- > Vergrijzing
- > Toenemende armoede
- > Complexe noden van grote steden
- > Transitie naar een duurzame leefomgeving